

СТАНОВИЩЕ

от

Проф. Албена Бакрачева, д.ф.н. – Нов български университет

за

трудовете на гл. ас. д-р **Мария Анастасова,**

представени за участие в конкурс за доцент по професионално направление 2.1 Филология – Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия (Американска литература), обявен в ДВ, бр. 57 / 04. 07. 2023 г.

Гл. ас. д-р Мария Анастасова е единствен кандидат по обявения конкурс. Тя участва в конкурса с изследването *Stephen King: New Reflections and Refractions* – издадено и като книга от Университетско издателство „Неофит Рилски“, Благоевград, 2022 г., – както и с внушителен обем статии и студии както на английски, така и на български език, публикувани след придобиване на образователната степен „доктор“.

Научните интереси на д-р Мария Анастасова са ясно очертани през годините както от нейните многобройни публикации и конферентни участия, така и в периметъра на дългогодишната ѝ преподавателска дейност. Д-р Анастасова фокусира своето изследователско внимание основно върху съвременната американска литература, подхождайки към нея със задълбочеността и размаха и на литературния историк, и на критика, и на теоретика на литературата и успявайки винаги да открие иновативен, свеж, оригинален авторски глас. Именно такъв е и представеният по настоящата процедура хабилитационен труд.

Посветено на последното десетилетие от творчески път на Стивън Кинг, изследването *Stephen King: New Reflections and Refractions* на д-р Мария Анастасова си поставя за задача да даде своя принос в мащабния академичен дискурс върху делото на може би най-продуктивния съвременен американски писател. Задачата е сериозна и предизвикателството – голямо, тъй като, както неведвџ изтъква и авторката, въпросният мащабен академичен дискурс предпочита да се съсредоточи върху по-ранните произведения на писателя, докато романите му от последното десетилетие

остават някак извън полезрението. Това е от една страна лесно обяснимо, доколкото липсата на достатъчна времева дистанция прави тези романи по-скоро обект на т.нар. оперативна критика – т.е. в далеч по-малка степен обект на литературоведския дискурс; тук се добавя и фактът, че Стивън Кинг е особено политически активен и постоянно в прицела на журналистическия интерес, поради което – както подчертава д-р Анастасова – обособяването на писателското дело от социално-политическата дейност е често пъти доста трудно, дори невъзможно, та дори и защото, принадлежейки към същия (поне в някаква степен) политически контекст, литературоведът не би искал неволно да разчита – дори, може би, да привнася – послания от този контекст в романовия текст. От друга страна обаче „класиката“ на Стивън Кинг продължава да поднася привлекателни възможности за литературоведски анализ – пък и тези възможности са „приятно“ далеч от съвремените социално-политически реалности. Каквито и да са причините, фактът на недостатъчната проученост на романите от петото десетилетие от творческия път на Стивън Кинг си остава, така че задачата на *Stephen King: New Reflections and Refractions* е не само сериозна, но и сложна.

Д-р Мария Анастасова достойно приема предизвикателството и се заема да проследи както новите тенденции в творчеството на Стивън Кинг, така и степените и равнищата на приемствеността спрямо по-отдавнашните произведения на писателя. В това именно се състои, струва ми се, основната заслуга на тази монография: да види цялостта на едно творческо дело, докато то още е в процес на случване. Това авторката прави компетентно и убедително, с изключително добро познаване на всичко, писано за Стивън Кинг през годините, което ѝ позволява едновременно да впише наблюденията си сред тези на своите (най-вече американски) колеги, както и да открие собствения си подход и принос.

В тази връзка бих искала да обърна специално внимание на езика, на който е написан този труд, като под това имам предвид както избора на английския език, така и равнището на използването на нероден език за написването на литературоведски труд. Че е избрано да се пише на английски изглежда сякаш най-естественото – американски автор, занимава с романите му от последното десетилетие, съответно по-скоро неналични (или поне недостатъчно налични) в българския културен контекст, литературоведски дискурс изцяло на английски език и пр.; отвъд очевидното обаче изтъквам този избор, за да посоча, че – колкото и да изглежда естествен – той съвсем не е лек. (Немалко български литературоведски изследвания, предполагащи същия „естествен“ избор, предпочитат да се излеят на български език, което налага

необходимостта от обилно включване на преводи – обикновено на автора и невинаги издържани от гледна точка на преводаческо майсторство.) Така че изборът на д-р Анастасова съвсем не е лек, защото директно отвежда изследването ѝ към американския (англоезичния) литературен дискурс около Стивън Кинг с всичките предизвикателства и рискове от присъединяването към него. Но Мария Анастасова цели именно това – смело и със самоуважение да навлезе в съществуващия литературно-критически дискурс и именно така, на възможно най-точното място, да каже своята дума. И я казва безспорно умно и убедително. Казва я при това на чудесен, богат, пластичен и жив английски език.

Още в първата глава на изследването си д-р Анастасова прави (поне) още един много важен избор, вече от друг порядък: тя ще се занимава **само** с романовото творчество на Стивън Кинг от неговото пето десетилетие. Въпросното „само“ в случая не е лимитираща категория не просто защото Стивън Кинг е изключително продуктивен романист във всички периоди на творчеството си, последния включително, а преди всичко защото въвежда една стройност на литературно-критическото мислене, отстранявайки риска да се поддадеш на изкушението да кажеш „всичко за всичко написано“, пък макар и само през едно от петте творчески десетилетия на Стивън Кинг – с други думи, отново правомерно и убедително проведено решение.

Нататък в своето изследване Мария Анастасова разгръща мисленето си върху проявленията на “The New Protagonist” у Стивън Кинг, подчертавайки “the obvious difference in the author’s treatment of fictional males, females, and children” (p. 20). Така, изтъква авторката, мъжките характери са преобладаващо “normal human beings”, разгръщащи се в повествования, “leaning towards the criminal story and suspense thriller” (pp. 34, 44, etc.); тези повествования при това са “more about sons than fathers” (p. 45). За разлика от мъжките характери, женските имат “predominantly supporting role” (p. 61), докато детските – поначало стихията на Стивън Кинг – отново са носителите на “talent or supernatural power” (p. 63), като новото тук през разглежданото пето творческо десетилетие е, че Кинг започва да се интересува и от агресията у децата (p. 69). Третата глава на изследването, озаглавена “Monsters are Real”, извежда твърдението, че “evil is invariably present” (p. 71) и в тези по-късни романи на Стивън Кинг, за да се стигне до заключението, че тези романи представляват “Gothic reflection of the real world” (p. 121), както и че бележат прехода от “horror and fantasy” към “detective story” (p. 122).

Единствената препоръка, която бих отправила към този безспорно сериозен научен труд – при това изцяло в пожелателен план и по отношение по-скоро на бъдещи разработки в същата област, – е, че такъв един труд определено би спечелил, ако

авторката беше отделила известно внимание и на мястото на Стивън Кинг в съвременната американска литература. Така или иначе, изследването на Мария Анастасова е издържано последователно, стилно и убедително и дискретно заявената му претенция за място в международния литературно-критически дискурс около творчеството на Стивън Кинг е, според мен, напълно основателна.

Нека отбележа и следното: д-р Мария Анастасова има богат опит като преподавател в Катедра „Германистика и романистика“ към Филологическия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“. Курсовете, които тя води както на бакалавърско, така и на магистърско равнище, естествено се свързват с полето на нейните изследователски интереси. Другото изражение на последователно отстоявани изследователски интереси е впечатляващият списък на участията на гл. ас. д-р Мария Анастасова в национални и международни конференции и семинари.

В заключение, въз основа на всичко, казано дотук, бих искала убедено да препоръчам на уважаемото научно жури да присъди на д-р Мария Анастасова научното звание „доцент“.

25.10. 2023 г.
София

Проф. Албена Бакрачева, д.н.
Нов български университет

STATEMENT

by

Prof. Albena Bakratcheva, PhD, DLitt. – New Bulgarian University

on

the works of **Chief Assistant Professor Maria Anastasova, PhD,**

submitted for participation in the habilitation procedure for occupying the academic position “Associate Professor” in professional field 2.1. Philology – Literature of the Peoples of Europe, America, Africa, Asia and Australia (American Literature) announced by South-West University *Neofit Rilski* in the State Gazette, No. 57 / 4 July 2023

Chief Assistant Professor Maria Anastasova, PhD is the only candidate for the announced habilitation procedure. She has applied for it submitting the research *Stephen King: New Reflections and Refractions* – published as a book by University Publishing House *Neofit Rilski*, Blagoevgrad, 2022 – together with an impressive number of articles and studies written both in English and Bulgarian and published after she had obtained the degree “Doctor of Philosophy”.

Dr. Anastasova’s research interests were clearly outlined over the years by her numerous publications and participation in various conferences, as well as by the scope of her long teaching experience. She focuses primarily on contemporary American literature, examining it with the depth and breadth of a literary historian, critic, and literary theoretician, always managing to project an innovative, fresh, and original authorial voice. This is exactly what characterizes the monograph she has submitted to participate in the present habilitation procedure.

Dedicated to the latest decade of Stephen King’s career, Maria Anastasova’s study *Stephen King: New Reflections and Refractions* aims at contributing to the copious academic discourse on the oeuvre of arguably the most prolific contemporary American writer. The task is serious and the challenge – significant since, as the author repeatedly points out, the large-

scale academic discourse in question prefers to focus on the writer's earlier works, while the novels belonging to his fifth decade remain somehow out of scope. On the one hand this can be explained easily with the lack of sufficient temporal distance, which makes those novels the object of the so-called operative criticism – i.e. they are far less likely to be the object of literary discourse; an additional circumstance here is the fact that Stephen King is particularly politically active and constantly becomes the target of media interest, which is why – as Dr. Anastasova explains – the isolation of his writing from his socio-political activity is often quite difficult, probably impossible, and even because, belonging to the same (at least to some extent) political context, the literary scholar would not want unwittingly to identify – perhaps even to import – messages from this context into the novels' narrative. On the other hand, however, Stephen King's "classics" continue to provide attractive opportunities for literary analysis – and these opportunities are situated at a "comfortable" distance from the contemporary socio-political reality. Whatever the reasons, it is a fact that the research on the novels belonging to Stephen King's fifth decade of writing is cursory, which makes the task of *Stephen King: New Reflections and Refractions* not only serious but also complex.

Dr. Anastasova worthily takes on the challenge and starts tracing both the new tendencies in Stephen King's oeuvre and the degrees and levels of continuity of some traditions established in the writer's earlier works. This is exactly what I see as the great merit of this monograph: the comprehension of the totality of an author's oeuvre while it is still in progress. This has been done competently and convincingly, demonstrating a conscious awareness of everything written about Stephen King over the years, which allows her both to set her observations among those of her (mostly American) colleagues and to underscore her individual approach and contribution.

In this regard, I would like to pay special attention to the language in which this work has been written, by which I mean both the choice of English and the level of command of a

non-native language for writing a work of literary studies. The author's choice of writing in English seems more or less natural – an American author, focus on his novels belonging to the most recent decade, consequently more likely unavailable (or at least insufficiently available) in the Bulgarian cultural context, literary discourse entirely in English, etc.; beyond the obvious, however, I would like to lay stress on this choice in order to underscore that – natural as it may seem – it is by no means an easy one. (Quite a few Bulgarian literary studies suggesting the same “natural” choice are written in Bulgarian, which leads to the necessity of the inclusion of copious translations – usually made by the authors themselves and not always demonstrating a high level of translator skill.) Therefore, Dr. Anastasova's choice is far from easy, for it relates her study directly to the American (English-language) literary discourse about Stephen King, with all the challenges and risks of joining it. However, this is exactly what Maria Anastasova aims at – joining the existing literary-critical discourse boldly and with self-respect, and thus having her say in exactly the right place. And she has done it unquestionably cleverly and convincingly. Moreover, she has done it using a flowery, rich, plastic, and naturally-flowing English.

In the very first chapter of her research, Dr. Anastasova makes another (at least one) very important choice, but this time of a different nature: she intends to deal **only** with Stephen King's novels belonging to his fifth decade of writing. This “only” is not a limitation in this case, not simply because Stephen King has been an extremely prolific novelist in all the periods of his work, including the latest one, but because above all it contributes to the coherence of the literary-critical thinking, eliminating the risk of succumbing to the temptation to say “everything about everything written”, even concerning one of Stephen King's five decades – in other words, this is another rational and sensible decision.

Further in her research, Maria Anastasova reveals her thoughts on the “The New Protagonist” in Stephen King's canon, emphasizing “the obvious difference in the author's

treatment of fictional males, females, and children” (p. 20). Thus, as the author points out, the male characters are predominantly “normal human beings”, portrayed in narratives, “leaning towards the criminal story and suspense thriller” (pp. 34, 44, etc.); moreover, these narratives are “more about sons than fathers” (p. 45). Unlike the male characters, the female ones take a “predominantly supporting role” (p. 61), while the children – genuinely Stephen King’s element – are again bearers of a “talent or supernatural power” (p. 63), as one new thing here regarding the fifth decade is that King shows his interest in children’s aggression (p. 69). The third chapter of the study, entitled “Monsters are Real”, makes the claim that still “evil is invariably present” (p. 71) in Stephen King’s most recent novels, to reach the conclusion that these novels represent a “Gothic reflection of the real world” (p. 123), and that they mark the transition from “horror and fantasy” to “detective story” (p. 123-4).

The only recommendation I would make to this undeniably serious academic work – it may be considered entirely optional and regarding mostly the future studies in the same field – is that such a work would have definitely benefited if the author had paid some attention to Stephen King’s place in contemporary American literature. Either way, Maria Anastasova’s research is coherent, stylish, and compelling, and I consider her discreetly stated claim to find its place in the international literary-critical discourse about the works of Stephen King entirely substantiated.

I would also like to note the following: Dr. Anastasova has considerable experience in teaching at the Department of Germanic and Romance Studies at the Faculty of Philology of South-West University *Neofit Rilski*. Both the BA and MA courses taught by her are naturally connected to the field of her research interests. Another expression of the consistency of her research interests is the impressive list of national and international conferences and seminars Chief Assistant Professor Maria Anastasova, Ph.D. has participated in.

In conclusion, based on everything that has already been mentioned, I would like to recommend confidently to the esteemed scientific panel awarding Maria Anastasova the academic position of “associate professor”.

25 October 2023
Sofia

Prof. Albena Bakratheva, PhD, DLitt.
New Bulgarian University